РІШЕННЯ
разової спеціалізованої вченої ради
про присудження ступеня доктора філософії

Здобувач ступеня доктора філософії Бабій Юрій Юрійович, 1977 року народження, громадянин України, освіта вища: у 2005 році закінчив Міжнародний науково-технічний університет за спеціальністю «Правознавство» та здобув ступінь вищої освіти «магістр», аспірант 4 курсу денної форми здобуття освіти Донецького державного університету внутрішніх справ, виконав акредитовану освітньо-наукову програму «Право».

Разова спеціалізована вчена рада, утворена наказом Донецького державного університету внутрішніх справ, Міністерства внутрішніх справ України, Кропивницький, від 27 травня 2026 року № 233, у складі:

голови разової
спеціалізованої вченої ради:

Олександр КУРАКІН, доктор юридичних наук, професор, завідувач кафедри державно-правових дисциплін навчально-наукового інституту права та соціального менеджменту, Донецький державний університет внутрішніх справ.

Рецензентів:

Володимир БУГА, доктор юридичних наук, професор, професор кафедри адміністративно-правових дисциплін факультету підготовки фахівців для підрозділів превентивної діяльності Національної поліції України, Донецький державний університет внутрішніх справ;

Андрій РИБАЛКІН, кандидат юридичних наук, доцент, заступник директора інституту – завідувач відділення організації підвищення кваліфікації та спеціалізації Інституту післядипломної освіти та заочного навчання, Донецький державний університет внутрішніх справ.

Офіційних опонентів:

Ігор МАГНОВСЬКИЙ, доктор юридичних наук, професор, професор кафедри міжнародного, конституційного та адміністративного права, Івано-Франківський інститут «Одеська юридична академія»;

Юрій БАТАН, кандидат юридичних наук, доцент кафедри конституційного права,

Національний університет «Одеська юридична академія»,

на засіданні 23 липня 2026 року прийняла рішення про присудження ступеня доктора філософії з галузі знань 08 «Право» Юрію БАБІЮ на підставі публічного захисту дисертації «Організація муніципальної влади в сучасній Україні: конституційно-правові та прикладні питання» за спеціальністю 081 «Право».

Дисертацію виконано в Донецькому державному університеті внутрішніх справ, Міністерства внутрішніх справ України, Кропивницький.

Науковий керівник – Світлана МЕЛЬНИЧУК, доктор юридичних наук, професор, професор кафедри загальноправових дисциплін факультету підготовки фахівців для органів досудового розслідування Національної поліції України, Донецький державний університет внутрішніх справ.

Дисертацію подано у вигляді спеціально підготовленого рукопису, в якому дотримано вимоги пункту 6 Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 12 січня 2022 року № 44 (зі змінами).

Зокрема, теоретично обґрунтовано основні концептуальні положення щодо організації муніципальної влади сучасної України як цілісного процесу.

Так, уперше:

- виявлено та охарактеризовано основні ознаки муніципальної влади в сучасній Україні, зокрема: вона є легітимною формою публічної влади; детермінована колективними (спільними) потребами населення територіальної громади; спрямована на реалізацію муніципального інтересу; здійснюється в межах муніципальних утворень; має нормативно визначену інституційну структуру, елементи якої наділені повноваженнями; володіє необхідною автономією для належного здійснення своїх завдань та функцій. І на їх основі сформульовано поняття муніципальної влади сучасної України як легітимного муніципального механізму регулювання та управління суттєвою часткою публічних справ спрямованого на реалізацію муніципального інтересу на засадах відносної автономії в межах Конституції та законів України;

- розкрито особливості взаємодії муніципальної влади сучасної України з державною владою, які виявляються в її основних ознаках, видових характеристиках, формах здійснення та сформульовано її поняття як обумовленої інституційно-структурною організацією муніципальної та державної влади публічної діяльності уповноважених суб'єктів в межах муніципальних утворень, яка спрямована на реалізацію муніципального інтересу на засадах відносної автономії муніципальної влади й визначена Конституцією та законами України. Встановлено, що в основі взаємодії муніципальної влади сучасної України з державною владою лежить муніципальний інтерес, реалізація якого опосередковує їх взаємні відносини, які складаються в процесі сприяння місцевими державними адміністраціями виконанню органами муніципальної влади власних повноважень щодо реалізації колективних (спільних) потреб населення територіальних громад та під час розгляду питань, які стосуються компетенції органів місцевих державних адміністрацій чи зачіпають інтереси

муніципальної влади; в процесі здійснення спільних програм чи спільної реалізації установчої компетенції; в процесі взаємного делегування повноважень та їх виконання;

- обґрунтовано модель організації муніципальної влади в сучасній Україні як системну модель перехідного типу, яка відображає, зокрема: – інгресію нової філософії у її архітектоніці; – синтез принципово нових здатностей обумовлених реалізацією принципів Європейської хартії місцевого самоврядування в національне законодавство; – адаптацію послідовності формування моделі організації муніципальної влади у різних напрямах. Основні властивості моделі організації муніципальної влади в сучасній Україні, які розкривають її сутність і характер як самобутньої моделі організації муніципальної влади опосередковані такими основними її ознаками, а саме: є системною моделлю перехідного типу; їй притаманні загальні параметри, що властиві сучасним моделям організації муніципальної влади (багатофакторність, цілеспрямованість, композиційність, комбінаторність, інгресивність, селективність, кореляційність); є унікальною, гнучкою та перманентною формою організації; алгоритм її формування обумовлений колективними (спільними) потребами населення громади та євроінтеграційними процесами; орієнтована на реалізацію муніципального інтересу; структура і процеси опосередковані цілеспрямованістю муніципальної влади; базується на індивідуальних параметрах організації сучасної України; відповідає новітнім європейським підходам до формування архітектоніки муніципальної влади; є об'єктивним результатом реформаційних процесів; містить інноваційні аспекти належного врядування; має високий рівень адаптивності до взаємодії з місцевими органами виконавчої влади. Сформульовано поняття;

- виявлено особливості правової діагностики стану організації муніципальної влади в сучасній Україні, та сформульовано її поняття як діяльності уповноважених суб'єктів спрямованої на опис та оцінку фактичного стану організації муніципальної влади, виявлення відхилень від діючих європейських стандартів та мети її функціонування задля подальшого удосконалення. Стан організації муніципальної влади сучасної України на цьому етапі розвитку держави ще властиві суттєві недоліки структурно-функційного, фінансово-економічного, нормативно-регламентарного, кадрового характеру;

- обґрунтовано, що основним засобом удосконалення організації муніципальної влади в сучасній Україні та приведення її у відповідність до параметрів діагностичної моделі є правова реформа організації муніципальної влади сучасної України, в межах якої відбувається процес правового реформування спрямований на досягнення мети реформи за допомогою правових інструментів (засобів); запропоновано низку правових засобів розв'язання виявлених в процесі дослідження організації муніципальної влади в сучасній Україні проблем та розроблено пропозиції щодо їх вдосконалення;

удосконалено:

- поняття колективних (спільних) потреб населення громад як зумовленої умовами функціонування територіальної громади об'єктивна необхідність в

організації забезпечення муніципальною владою життєдіяльності територіальної громади в різних локально-територіальних сферах;

- положення про муніципальний інтерес як форму відображення колективних (спільних) потреб населення територіальної громади, зміст якої опосередковує організацію муніципальної влади;

- поняття інституційної структури муніципальної влади сучасної України як взаємопов'язаної сукупності інститутів, що формується й функціонує задля задоволення колективних (спільних) потреб населення територіальної громади;

- положення про правову діагностику як діяльність уповноважених суб'єктів спрямована на опис й оцінку фактичного стану правових об'єктів з метою виявлення відхилень у їх функціонуванні від діючих стандартів (моделей) та прийняття рішення для подальшого удосконалення; та її складові, а саме: об'єкт діагностування (державно-правові явища і процеси); діагностична модель об'єкта діагностування; мета діагностування (виявлення реального стану правових явищ та процесів для їх вдосконалення); завдання діагностики (виявлення відхилень у структурі та/або функціонуванні об'єктів від діючих стандартів (моделей)); уповноважений на діагностування суб'єкт (публічний чи/та інший суб'єкт); діагностична діяльність (стадії, дії тощо); система засобів діагностування (опис, скринінг, аналіз, оцінка тощо); документування результатів;

дістали подальшого розвитку:

- положення про функції муніципальної влади в сучасній Україні як необхідного обсягу діяльності уповноважених суб'єктів муніципальної влади для розв'язання завдань, задоволення колективних (спільних) потреб населення територіальної громади на засадах відносної автономії;

- поняття завдань муніципальної влади в сучасній Україні як сформованого під впливом колективних (спільних) потреб населення територіальної громади плану дій, які потребують виконання;

- положення про етапи формування правового регулювання організації муніципальної влади в сучасній Україні, зокрема: доконституційний – охоплює кінець 1990 року – середина 1996 року; конституційно-початковий – з 28.06.1996 року й до 2014 року; конституційно-новітній – 01.04.2014 року і до нині; та його структурованість;

- поняття правової реформи організації муніципальної влади в сучасній Україні як обумовленої муніципальним інтересом та європейськими стандартами у сфері місцевого самоврядування обґрунтованої потреби істотних змін структурно-функціональних, фінансово-економічних аспектів муніципальної влади без порушення основ конституційного ладу; правового реформування організації муніципальної влади сучасної України як цілісного, послідовного процесу спрямованого на розв'язання завдань зумовлених метою правової реформи організації муніципальної влади; співвідносяться як ціле та частина, матеріальне та процесуальне.

Дисертація виконана державною мовою та відповідає вимогам до оформлення дисертації, затвердженим наказом Міністерством освіти і науки України від 12 січня 2017 року № 40, Порядку присудження ступеня доктора

філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 12 січня 2022 року № 44 (зі змінами).

Здобувач має 11 наукових публікацій за темою дисертації, з них 6 статей, у наукових виданнях, включених на дату опублікування до переліку наукових фахових видань України, та 5 тез доповіді на науково-практичних конференціях:

1. Бабій Ю.Ю., Мельничук С.М. Компетенція органів місцевого самоврядування в умовах реалізації принципу децентралізації: теоретичні питання. *Право.ua*. №1. 2022. С. 196-201.

2. Бабій Ю.Ю. Муніципальна влада сучасної України: конституційно-правові питання. *Вісник ЛДУВС ім. Е. О. Дідоренка*. 2023. Вип. 2 (102). С.13-24.

3. Бабій Ю. Ю. Взаємодія муніципальної влади з місцевими державними адміністраціями: проблемні питання. *Науковий вісник Ужгородського національного університету*. Серія "Право". Випуск 77 (3). 2023. С. 59-64.

4. Бабій Ю. Ю. Правова основа функціонування муніципальної влади в Україні: проблеми та перспективи. *Вісник Луганського навчально-наукового інституту ім. Е. О. Дідоренка*. 2024. Вип. 1 (105). С.13-22.

5. Бабій Ю. Ю. Конституційна модель організації муніципальної влади в сучасній Україні: проблемні питання реалізації. *Науковий вісник Ужгородського національного університету*. Серія "Право". Випуск 87(1). 2025. С. 131-136.

6. Бабій Ю. Ю. Роль правової діагностики в організації муніципальної влади сучасної України. *Право і суспільство*. № 4. Т. 1. 2025. С. 3-8.

У дискусії взяли участь голова та члени разової спеціалізованої вченої ради:

1. Олександр КУРАКІН, доктор юридичних наук, професор, завідувач кафедри державно-правових дисциплін навчально-наукового інституту права та соціального менеджменту, Донецький державний університет внутрішніх справ, голова ради – виступ позитивний, без зауважень.

2. Володимир БУГА, доктор юридичних наук, професор, професор кафедри адміністративно-правових дисциплін факультету підготовки фахівців для підрозділів превентивної діяльності Національної поліції України, Донецький державний університет внутрішніх справ, рецензент – дав позитивну рецензію із зауваженнями:

1). Потребує додаткового пояснення авторське положення про те, що інституційна структура муніципальної влади сучасної України є «незавершеною формою» та «перебуває в динамічному стані» (підрозділ 1.1). На нашу думку, виникає питання, які саме об'єктивні критерії дозволяють кваліфікувати інституційну структуру як завершену чи незавершену, а також на якому етапі реформи децентралізації, на думку дисертанта, можна буде констатувати завершення процесу її формування.

2). У дисертації дисертант обґрунтовано наводить аргументи на користь запровадження єдиного терміну «муніципалітет» замість наявних термінів «село», «селище», «місто», «об'єднана територіальна громада» (підрозділ 1.1). На нашу думку, доцільно було б також дослідити питання співвідношення

запропонованого терміну з наявною системою адміністративно-територіального устрою України, закріпленою на конституційному рівні, та проаналізувати можливі правові наслідки відповідної термінологічної уніфікації для статусу районних і обласних рад.

3). Здобувач виокремлює сім загальних параметрів моделі організації муніципальної влади – багатофакторність, цілеспрямованість, композиційність, комбінаторність, інгресивність, селективність, кореляційність (підрозділ 2.2). На жаль, при цьому дисертант не наводить інструментарію для емпіричного вимірювання чи оцінювання ступеня прояву кожного з цих параметрів у конкретній територіальній громаді, що ускладнює практичне застосування запропонованої моделі для порівняльного аналізу стану організації муніципальної влади в різних регіонах України.

4). Автор вперше визначає поняття правової діагностики стану організації муніципальної влади в сучасній Україні та її складові (підрозділ 3.1). На нашу думку, доцільно було б більш детально розкрити процедурні аспекти здійснення такої діагностики, зокрема періодичність її проведення, суб'єктів, уповноважених здійснювати діагностування на загальнодержавному та регіональному рівнях, а також правові наслідки оформлення результатів діагностики для подальшого реформування організації муніципальної влади.

5). З огляду на наявність у дисертації конкретних пропозицій щодо внесення змін до Закону України «Про Кабінет Міністрів України» та Закону України «Про місцеве самоврядування в Україні» (висновки, пункт 8), вбачається доцільним подати відповідні законопроєктні пропозиції у вигляді окремого додатку до дисертаційної роботи. Таке структурне рішення сприяло б кращій наочності та систематизації авторських законодавчих ініціатив, полегшило б їх практичне використання суб'єктами правотворчої діяльності.

3. Андрій РИБАЛКІН, кандидат юридичних наук, доцент, заступник директора інституту – завідувач відділення організації підвищення кваліфікації та спеціалізації Інституту післядипломної освіти та заочного навчання, Донецький державний університет внутрішніх справ, рецензент – дав позитивну рецензію із зауваженнями:

1). У підрозділі 1.2 дисертант формулює авторське визначення муніципальної влади як «легітимного муніципального механізму регулювання та управління суттєвою часткою публічних справ». Водночас залишається не до кінця розкритим критерій визначення меж цієї «суттєвої частки публічних справ» – чи йдеться про кількісний, чи про якісний (предметний) критерій розмежування компетенції муніципальної та державної влади. Уточнення цього аспекту посилило б практичну застосовність запропонованої дефініції, зокрема при розв'язанні спорів про компетенцію між органами місцевого самоврядування та органами виконавчої влади.

2). Обґрунтовуючи модель організації муніципальної влади в сучасній Україні як «системну модель перехідного типу» (підрозділ 2.2), дисертант не визначає чітких темпоральних або змістовних критеріїв завершення цього перехідного періоду. Залишається відкритим питання, які саме показники свідчитимуть про перехід муніципальної влади від «перехідної» до «сталої»

моделі організації, що ускладнює практичне застосування запропонованої концепції для моніторингу реформи децентралізації.

3). У підрозділі 1.1 дисертант слушно констатує неоднозначність статусу районних та обласних рад в інституційній структурі муніципальної влади, наводячи аргументи на користь заміни термінологічного позначення «територіальна громада» на «муніципалітет». Водночас у роботі не запропоновано конкретного механізму законодавчого закріплення нової термінології та не проаналізовано можливих правових наслідків такої заміни для чинної системи адміністративно-територіального устрою, що залишає це слушне теоретичне положення без практичного механізму реалізації.

4). У висновках (пункт 8) дисертант пропонує внести зміни до ст. 75, 78, 79 Закону України «Про місцеве самоврядування в Україні» щодо посилення відповідальності уповноважених суб'єктів муніципальної влади та запровадження порядку дострокового припинення повноважень за бездіяльність. Проте в тексті дисертації не деталізовано процесуальний механізм реалізації такого дострокового припинення повноважень, зокрема суб'єкта ініціювання цієї процедури, підстав і строків її здійснення, а також гарантій захисту прав посадових осіб місцевого самоврядування від необґрунтованого застосування цього заходу.

4. Ігор МАГНОВСЬКИЙ, доктор юридичних наук, професор, професор кафедри міжнародного, конституційного та адміністративного права Івано-Франківського інституту «Одеська юридична академія», опонент – дав позитивний відгук із зауваженнями:

1) ураховуючи методологічну сторону, на с. 19 (останній абзац) у рубриці методи дослідження, автор указує, що методологічною основою наукової роботи стали філософські, загальнонаукові підходи й методи, при цьому не вказавши на використання спеціальних наукових методів, хоча у даній роботі їх використовує;

2) на с. 75 (перший абзац) та й у висновку до першого розділу на с. 94 (останній абзац), автор подає власне визначення взаємодії муніципальної влади сучасної України державною владою – це обумовлена інституційно-структурною організацією муніципальної та державної влади публічна діяльність уповноважених суб'єктів в межах муніципальних утворень, яка спрямована на реалізацію муніципального інтересу на засадах відносної автономії муніципальної влади й визначена Конституцією та законами України, де, на наш погляд, є певний перекос у сторону муніципальної влади, оскільки йдеться мова про взаємодію як таку між видами влад, а нічого не сказано про державну владу;

3) підрозділ 3.2. присвячений реформуванню організації муніципальної влади в сучасній Україні, при цьому не цілком констатованими та зрозумілими є шляхи реформування у частині удосконалення організації муніципальної влади на сучасному етапі під час гібридної війни, які при цьому є ризики, можливо наділення додаткових повноважень, їх особливості, що сприятиме виконанню функціональних обов'язків тощо? Що потребує від автора відповідних уточнень.

5. Юрій БАТАН, кандидат юридичних наук, доцент кафедри

конституційного права, Національний університет «Одеська юридична академія», опонент – дав позитивний відгук із зауваженнями:

1). Пропонована автором періодизація правового регулювання завершується «конституційно-новітнім» етапом, який триває з 01.04.2014 дотепер. По-перше, потребує додаткової аргументації розмежування «конституційно-початкового» та «конституційно-новітнього» етапів 01.04.2014 – датою ухвалення розпорядження (індивідуального акту) Кабінету Міністрів України, яке затвердило Концепцію реформування місцевого самоврядування та територіальної організації влади в Україні.

По-друге, з огляду на кардинальні правові трансформації після лютого 2022 року, цікаво під час захисту почути думку автора щодо виокремлення всередині цього етапу окремого підперіоду або взагалі виокремлення нового етапу. У тексті анотації акцентується на важливості врахування чинника повномасштабної війни на території України, проте у структурі завдань та у змісті розділів цей аспект не виокремлено як самостійний. Рекомендую в подальших дослідженнях чіткіше відобразити вплив воєнного стану. Зокрема, доцільним є приділення більшої уваги діяльності військових адміністрацій (і йдеться не лише про районні й обласні, а також не лише про військові адміністрації населених пунктів на тимчасово окупованих територіях, а й, наприклад, наразі у м. Одесі діють водночас міська військова адміністрація, в. о. міського голови та міська рада), особливостям здійснення місцевого самоврядування під час воєнного стану, зокрема особливостям здійснення повноважень органів місцевого самоврядування на деокупованих територіях, а також перспективам повоєнної відбудови територіальних громад. Саме ці питання нині формують новий порядок денний розвитку муніципального права і значною мірою визначатимуть еволюцію організації муніципальної влади в найближчі роки. Цікаво дізнатися думку автора про те, як введення воєнного стану в Україні вплинуло на баланс взаємодії між місцевими державними адміністраціями, військовими адміністраціями та суб'єктами муніципальної влади, про які йдеться у дослідженні. Крім того, останніми роками відбувається активна цифрова трансформація, зокрема і в організації муніципальної влади в сучасній Україні (що також активізувалося після запровадження воєнного стану). Тому потенціал актуальності теми міг бути реалізований ще повніше за умови більш глибокого висвітлення цифрової трансформації публічного управління та післявоєнної реконструкції територіальних громад. Ці аспекти сьогодні також визначають подальший розвиток українського муніципального права та потребують посиленої уваги як законодавця, так і наукової спільноти.

2). Цікавою є запропонована термінологія дослідження, про яку вказано вище. Зокрема, автор досить широко використовує поняття «муніципальна влада», фактично ототожнюючи його із сучасною системою місцевого самоврядування. Доцільно було б більш детально обґрунтувати необхідність використання саме категорії «муніципальна влада», адже у вітчизняній конституційно-правовій доктрині та законодавстві традиційно домінує поняття «місцеве самоврядування».

3). Дисертант використовує два поняття: «колективна потреба населення

територіальної громади» та «муніципальний інтерес». На моє переконання, перше з цих двох понять краще сформулювати «колективна потреба територіальної громади» (без слова «населення») або «колективна потреба населення муніципальної одиниці», оскільки територіальна громада і являє собою сукупність «жителів села чи добровільного об'єднання у сільську громаду жителів кількох сіл, селища та міста» (ч. 1 ст. 140 Конституції України), тому вживати водночас «населення територіальної громади» вважаю тавтологічним. Але більш цікаво інше – важливо дізнатися думку здобувача про те, у чому полягає принципова відмінність між поняттями «колективна потреба (населення) територіальної громади» та «муніципальний інтерес», яке з цих понять є первинним і чому.

4). У контексті євроінтеграційних прагнень України, а також сформованої автором моделі муніципальної влади сучасної України, важливо зрозуміти, чи вбачає дисертант можливим реалізацію цієї моделі та вступ України до Європейського Союзу без внесення змін до Конституції України. Наприклад, у контексті євроінтеграції звертаю увагу на один аспект: ч. 1 ст. 70 Конституції України (підкреслюю – «захищеного» розділу III Конституції України) передбачає: «Право голосу на виборах і референдумах мають громадяни України …», тобто не закріплює право голосу на, зокрема, місцевих виборах і референдумах за іноземцями й особами без громадянства. Натомість ст. 40 Хартії основних прав Європейського Союзу (акту первинного права, обов'язкового для дотримання членом ЄС) передбачає: «Кожен громадянин Європейського Союзу має право голосу та балотування на муніципальних виборах у державі-члені, де він чи вона проживає, на тих самих умовах, що і громадяни цієї держави». Аналогічне положення щодо виборів до Європейського парламенту передбачає ст. 39 Хартії основних прав ЄС. Попри неодноразові згадки регулювання виборів як Конституцією, так і Виборчим кодексом і попередніми актами виборчого законодавства, дисертація не містить відповіді на цю потенційну проблему.

Результати відкритого голосування: «за» п'ять членів ради,
«проти» немає.

На підставі результатів відкритого голосування разова спеціалізована вчена рада присуджує Юрій БАБІЮ ступінь доктора філософії з галузі знань 08 «Право», за спеціальністю 081 «Право».

Відеозапис трансляції захисту дисертації додається.

Голова разової
спеціалізованої вченої ради _____ **Олександр КУРАКІН**